

Ook op de andere strijdpunten werden compromissen bereikt. De toelatingseisen voor de theologische school bleven een "rechtstreeks verband tussen persoonlijke begenadiging en ambtelijke roeping" veronderstellen, al sprak men uit dat in het recente verleden dit aspect te vaak dat van de 'wetenschappelijke aanleg' van de kandidaten had verdrongen. Er kwam een toelatingsexamen dat alleen toegang zou geven tot de opleiding, nog niet tot het predikantschap. De vragen bij dat examen moesten in "duidelijk schriftuurlijk-confessionele bewoordingen" gesteld worden, en dus niet te zeer gericht zijn op de weergave van de geestelijke ervaringen van de kandidaat of de geijkte 'Tale Kanaans'. De Synode besloot verder om geen nieuwe belijdenisvragen te formuleren en keurde wijziging van de liturgische formulieren af. Ook tegenover nieuwe berijming van de psalmen toonde de Synode van 1953 zich terughoudend.³³

Nog op een andere manier maakte deze Synode duidelijk dat ze in ieder geval niet de kant van de onpersoonlijke verbondsmatige prediking op wilde. Niet de instructie van 'Zuid' maar een eigen kanselboodschap van de Synode waarschuwde tegen een oppervlakkige verbondsbeschouwing, die een persoonlijke toeëigening van het geloof in de werkingen van de Heilige Geest niet langer zou honoreren. Men wenste als 'schriftuurlijk-bevindelijk' kerkverband te boek te staan. Voor het eerst kreeg de Synode nu een reactie van de tegengestelde vleugel: de kerkeraad van Assen weigerde de boodschap voor te lezen, ~~en te Zwolle legde de P. Westerloo zijn ambt neer.~~ Maar in 1954 verlieten ook nog drie bevindelijke gemeenten het kerkverband. Het hoogtepunt van de crisis was echter voorbij. De nieuwe hoogleraren hielden duidelijk een middenkoers.³⁴ Bij het overlijden van de gezaghebbende prof. G. Wisse in 1957, die sympathiseerde met de bevindelijke richting, bleek het wantrouwen van die zijde echter nog niet gedoofd. De hoogleraarsbenoeming van J. van Genderen in zijn plaats werd geïnterpreteerd als het begin van een nieuwe periode in het kerkverband. De kerkelijke leiders ontkenden deze suggestie ten stelligste.³⁵

De Synode van 1959 luidde in die zin een nieuwe periode in dat het belangrijkste twistpunt er niet langer de aard van de bevindelijkheid of de invulling van de verbondsléer was, maar het al dan niet mee gaan met de vernieuwing die in andere kerken populair was. In eerste instantie betrof dat het gebruik van de in 1951 gereedgekomen nieuwe bijbelvertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap. Toen de Christelijke Gereformeerde meerderheid deze vertaling wilde toestaan, reageerden de bevindelijken sterk afwijzend. Weer was de Classis Dordrecht het centrum van het protest, met een rapport van de predikanten E. Venema, M. Baan, G.J. Buys en C. Smits dat zich helemaal tegen een nieuwe vertaling keerde. Sommige gemeenten in de classis dreigden bovendien het kerkverband te verlaten wanneer zij aanvaard zou worden. De Particuliere Synode Zuid bleek het rapport steun te verlenen, en door middel van gelijklopende brieven deden een aantal gemeenten uit 'Oost' en 'West' het zelfde: Arnhem, Doornspijk, Driebergen, Doorn, Culemborg, Ameide, Meerkerk, Alphen aan de Rijn, Rijnsaterwoude, Katwijk, 's Gravenzande en Den Haag-Scheveningen.³⁶

Het rapport van de classis werd door een synodale commissie "in zijn argumentatie veelszins onhoudbaar" genoemd. De meningen op de Synode lagen dus ver uit elkaar. De invoering van de nieuwe vertaling werd er tenslotte op de lange baan geschoven. Een verdere verwijdering tussen de richtingen was dan misschien wel vermeden, iets positiefs werd er nauwelijks bereikt. De noodzakelijke overeenstemming over de mate van zeggenschap die de Generale Synode over de lagere organen in het kerkverband mocht uitoefenen ontbrak namelijk. Juist degenen die zich tegen vernieuwing en toenemende 'wereldsheid' opstelden verlangden van de Synode harde, bindende uitspraken - maar zij vormden een minderheid.³⁷